

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/19/2018
Identifikačné číslo spisu:	8111224779
Dátum vydania rozhodnutia:	17.04.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:8111224779.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S. A., bývajúceho N. S., M. XX, zastúpeného JUDr. Michalom Fecil'akom, advokátom so sídlom v Prešove, Jesenná 8, proti žalovaným 1/ P. Š. K., bývajúcemu N. S., S. K. X, 2/ Z. K., bývajúcej N. S., S. K. X, 3/ A. N., bývajúcemu N. S., S. K. X, 4/ Z.É. N., bývajúcej N. S.X., S. K. X, 5/ P. A. Z., bývajúcemu N. S.X., S. K. X, 6/ B.C. Z., bývajúcej N. S.X., S. K. X, 7/ X. G., bývajúcemu N. S., S. K. X, 8/ Z. G., bývajúcej N. S., S. K. X, všetci zastúpení spoločnosťou PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r. o., Masarykova 13, Prešov, IČO: 36 492 086, o náhradu za obmedzovanie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 17 C 209/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 1. decembra 2016 sp. zn. 6 Co 214/2013 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ až 8/ majú voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. júla 2013 č. k. 17 C 209/2011-181 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal od žalovaných náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva za obdobie od 8. septembra 2009 do 7. septembra 2011 vo výške obvyklého nájomného s odôvodnením, že do doby, pokiaľ nedôjde k vysporiadaniu vzťahu k neoprávnenej stavbe bytového domu, č. súp. 5317 vo vlastníctve žalovaných podľa § 135 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) na základe rozhodnutia súdu o vyporiadaní práv, dovtedy je užívanie pozemku vo vlastníctve žalobcu žalovanými, a to stavby bytového domu č. súp. 5317, zásahom do práv žalobcu. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 1 ods. 1 a § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „ZoVBaNP“), § 135 c/ ods. 1, 2, 3, § 151 n/ ods. 1, § 151 o/ ods. 1, 2, 3 OZ. Vecne dôvodil, že je nesporné, že obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu spočíva v zriadení vecného bremena v prospech vlastníkov bytov nachádzajúcich sa v bytovom dome č. súp. 5317, ktorý sa nachádza na par. č. 1506. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová, nemá charakter opakujúceho sa plnenia, čo vyplýva aj zo spôsobu jej výpočtu upraveného vo vyhláške č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku. Nárok na zaplatenie finančnej

náhrady za vznik vecného bremena má iba ten, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku v čase vzniku vecného bremena, teda v čase účinnosti ZoVBaNP, t. j. k 1. septembru 1993. Ďalší vlastníci zaťaženej nehnuteľnosti už nadobudol pozemok s vecným bremenom a keďže vecné bremená prechádzajú na nového nadobúdateľa spolu s vlastníctvom prevádzanej veci, nie je možné, aby ako ďalší nadobúdateľ zaťaženého pozemku s existujúcim vecným bremenom si mohol úspešne uplatňovať finančnú náhradu za vecné bremeno. O trovách konania rozhodol tak, že žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy konania.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 1. decembra 2016 sp. zn. 6 Co 214/2013 rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej ako vecne správne potvrdil a v časti trov konania zmenil tak, že žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy prvoinstančného i odvolacieho konania, ktoré pozostávajú z nákladov za právne zastúpenie žalovaných 1/ - 6/ a 8/, každému vo výške 271,12 € a žalovanému 7/ vo výške 209,56 €. Svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil tak, že nevzhliadol dôvod na odklon od svojich záverov obsiahnutých v rozhodnutí z 15. februára 2012 sp. zn. 6 Co 40/2011, keď rovnaké závery plynú aj z rozhodnutí, na ktoré súd prvej inštancie správne poukázal a sú aj odrazom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít. Poukázal na zjednocujúci záver Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2016 pod č. 73, v zmysle ktorého právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 ZoVBaNP vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona. Tento záver je podporený aj ďalším rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. marca 2015 sp. zn. 7 Cdo 26/2014. V súlade s takýmto právnym posúdením odvolací súd konštatoval, že žalobca kúpil pozemok v roku 2007 zastavaný bytovým domom žalovaných postaveným v 70. rokoch minulého storočia a medzi stranami nie je sporné, že ide o tzv. príľahlý pozemok. Žalobca v čase kúpy pozemku musel dobre vedieť, že pozemok je zastavaný bytovkou. Za nedôvodnú považoval odvolací súd odvoláciu námietku žalobcu, že vznesená námietka premĺčania zo strany žalovaných je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti poukázal na rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 28. júna 2000 sp. zn. 21 Cdo 992/1999 a z 28. novembra 2001 sp. zn. 25 Cdo 2905/1999. Dodal, že žalobca v čase uzavretia kúpnej zmluvy musel vedieť, že kupuje pozemok, na ktorom je zriadené zákonné vecné bremeno a oprávnenými z neho sú žalovaní, voči ktorým plynú od nadobudnutia účinnosti ZoVBaNP začala plynúť premĺčacia doba pre uplatnenie nároku titulom náhrady zo zákonného vecného bremena. Odvolací súd konštatoval, že doposiaľ ustanovenie § 23 ods. 5 ZoVBaNP nebolo Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vyhlásené za odporujúce Ústave Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a preto nie je dôvod neaplikovať inštitút zákonného vecného bremena vo všetkých uvedených súvislostiach v súlade s konštantnou judikatúrou. Odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej je vo výroku vecne správne, a aj dôvody napadnutého rozsudku považoval za správne, v dôsledku čoho napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť dovolania odôvodnil len ustanovením § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Namietal, že v predmetnej veci súd prvej inštancie vytýčil pojednávanie na deň 3. júla 2013 o 14.00 hod. a predvolanie doručil žalobcovi dňa 20. júna 2013. V ten istý deň žalobca požiadal o odročenie pojednávania na iný termín s odôvodnením čerpania dovolenky od 1. júla 2013 do 15. júla 2013, zároveň ospravedlnil aj neúčast' svojho právneho zástupcu a vyjadril nesúhlas s konaním v jeho neprítomnosti. Súd prvej inštancie napriek žiadosti žalobcu o odročenie pojednávania do 15. júla 2013 dňa 11. júla 2013 vo veci pojednával, a to bez účasti žalobcu a jeho právneho zástupcu a vo veci aj meritórne rozhodol. Vo svojom dovolaní zhrnul odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, obsah dovolania ako i odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu. Dodal, že aj odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP). Uviedol, že odvolací súd sa mýli, pokiaľ má za to, že žalobca má trpieť bezplatné užívanie jeho pozemku žalovanými na základe ustanovenia § 23 ods. 5 ZoVBaNP, pretože toto ustanovenie je v rozpore s čl. 20 ods. 4 ústavy a čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, keďže žalobca môže byť obmedzený iba na základe zákona a nie zo zákona. Dodal, že sa nedomáha jednorazovej náhrady za zriadené vecné bremeno, ale náhrady za nútené obmedzenie

vlastníckeho práva za vymedzené časové obdobie. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 89/2008 z 21. decembra 2009. Mal za to, že vlastníčkovi pozemku náhrada za nútené obmedzenie vlastníckeho práva patrí v zmysle ochrany základných práv a slobôd, teda základného práva vlastníť a užívať majetok. Dispozičné vlastnícke právo je možné výnimočne obmedzovať zákonom a také obmedzenie sa musí vzťahovať rovnakým spôsobom na všetkých vlastníkov. Dodal, že náhrada môže mať formu jednorazovú, ale aj formu opakujúceho sa pravidelného plnenia. K otázke premlčania nároku uviedol, že jeho nárok na náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva za vymedzené časové obdobie premlčaný nie je. Poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 438/2013 z 30. októbra 2014, sp. zn. 4 MCdo 2/2014 z 23. apríla 2015 a nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL ÚS 19/2009 z 26. januára 2011, ako i na viaceré rozhodnutia krajských a okresných súdov. Vývodil, že zamietnutím jeho nároku došlo k ústavne nekonformnému výkladu § 23 ods. 5 ZoVBaNP. Poukázal na arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktorý predmetnú vec relevantne právne neposúdil, neuviedol, podľa akej právnej normy vec posúdil, teda neuviedol právnu normu, pod ktorú subsumoval ním zistený skutkový stav. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove z 1. decembra 2016 sp. zn. 6 Co 214/2013 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov z 11. júla 2013 sp. zn. 17 C 209/2011 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaní v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhovali dovolanie žalobcu odmietnuť, resp. zamietnuť. Uviedli, že podľa obsahu dovolania spočíva nesprávny procesný postup súdu, ktorým mal súd žalobcovi znemožniť uskutočňovať jemu patriace procesné práva v tom, že pojednávanie nariadené na deň 3. júla 2013 odročil už na deň 11. júla 2013, pričom však opomenul, že súd o nariadení pojednávania na deň 11. júla 2013 rozhodol už dňa 18. júna 2013 a nemohol tak rozhodovať o žiadosti žalobcu zo dňa 20. júna 2013. Dodali, že nedošlo k situácii, ktorá by objektívne odôvodňovala, že strane sporu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolač dôvod podľa ust. § 420 písm. f/ CSP nie je daný. Dovolať v dovolaní uvádza, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd predmetnú vec relevantne právne neposúdili, čo však už nie je totožným dovolacím dôvodom. Poukázali na rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 o neprípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov. Pre úplnosť k právnemu posúdeniu veci uviedli, že Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací už danú právnu otázku vyriešil, a to rozhodnutím č. 73 publikovaným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2016 (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3 Cdo 49/2014). Dodali, že žalobca si voči nim uplatňuje stále ten istý nárok vo viacerých konaniach a v každom ho inak nazýva. Poukázali na skutkový stav veci a na správnosť záverov súdov oboch stupňov, ktoré v odôvodnení svojich rozhodnutí jasne, zrozumiteľne a určito odôvodnili, prečo žalobu zamietli a prečo akceptovali vznesenú námietku premlčania a jasne, zrozumiteľne a určito s poukazom na uvedenú rozhodovaciu prax súdov všetkých stupňov uviedli, prečo považujú odplatu za zákonom zriadené vecné bremeno za jednorazovú. Dodali, že dovolaním napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne a zákonné, súd správne procesne postupoval a neznemožnil žalobcovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

5. K vyjadreniu žalovaných sa vyjadril žalobca a ohľadom tvrdenia žalovaných, že podanie dovolania na základe dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP je nesprávnym argumentoval, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku opomenul vysporiadať s novou skutočnosťou, o ktorú žalobca oprel svoju argumentáciu, a to s nálezom ústavného súdu z 12. októbra 2016 č. k. PL ÚS 42/2015-105. Dodal, že vyššie uvedený dovolací dôvod je daný aj vtedy, ak súd poruší procesné práva strany sporu tým, že svojvoľne vydá nepreskúmateľné rozhodnutie a navyše takéto svoje nepredvídateľné rozhodnutie odôvodní iba poukazom na skoršie rozhodnutie všeobecného súdu. Preto, ak aj v dovolaní argumentuje hmotnoprávnymi ustanoveniami, je to dôvodné, lebo odvolací súd porušil jeho procesné práva na spravodlivý proces tým, že vydal nepreskúmateľné rozhodnutie. Dodal, že nekumuluje dovolacie dôvody. V súvislosti s právnym posúdením veci sa vyjadril k nálezom Ústavného súdu SR č. k. PL ÚS 42/2015-105 a poukázal i na viaceré rozhodnutia súdov prvej inštancie, z ktorých vyplýva, že žalobcom bol priznaný nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vo forme opakovaných platieb, aj keď

si tento nárok uplatnili po uplynutí troch rokov odo dňa účinnosti zákona.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), povinne zastúpená (§ 429 ods. 1 CSP), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť (§ 447 písm. c/ CSP).

7. V danej veci sa konanie začalo 7. septembra 2011, teda za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, dovolanie bolo podané už za účinnosti nového civilného procesného kódexu dňa 1. februára 2017. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťel'a vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel' vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje len z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP majúci za to, že súd prvej inštancie i odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pretože súd prvej inštancie napriek riadnemu a včasnému ospravedlneniu žalobcu prejednal vec v jeho neprítomnosti a oba súdy vec relevantne právne neposúdili, v rozhodnutí neuviedli podľa akej právnej normy vec posúdili, pod ktorú právnu normu subsumovali nimi zistený skutkový stav, rozhodnutia sú v rozpore s právnymi predpismi, sú nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a zjavnú arbitrárnosť.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia

vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

13. Žalobca v dovolaní namieta, že súd prvej inštancie napriek včasnému ospravedlneniu a žiadosti o odročenie pojednávania vec prejednal a rozhodol na pojednávaní dňa 11. júla 2013 v jeho neprítomnosti.

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

15. Podľa čl. 38 ods. 2 prvej vety Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd) každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

16. Z citovaných ustanovení ústavy a ústavného zákona vyplýva, že základným právom účastníka (strany konania) je, aby jeho vec bola prejednaná v jeho prítomnosti. Právo účastníka, aby jeho vec bola prejednaná verejne a v jeho prítomnosti, zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy, nemožno chápať tak, že by súd nemohol konať a rozhodnúť vo veci bez prítomnosti účastníka, ale tak, že súd je povinný účastníkovi poskytnúť priestor na uplatnenie tohto práva. Občiansky súdny poriadok (účinný v prejednávanej veci v čase prvoinštančného konania) upravujúci postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní ústavou zaručené právo osobnej prítomnosti účastníka konania na súdnom konaní zabezpečoval tak, že ukladal súdu, ak zákon alebo osobitný predpis neustanovoval inak, aby nariadil na prejednanie veci samej pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná, pričom predvolanie muselo byť účastníkom doručené tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa malo pojednávanie konať, aby mali dostatok času na prípravu a mohli sa pojednávania aktívne zúčastniť (§ 115 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „O.s.p.“). Podľa § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračoval v konaní aj keď boli účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník (právny zástupca alebo splnomocnený zástupca) nedostavil na pojednávanie bez toho, aby požiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, mohol súd prejednať vec v jeho neprítomnosti; prihliadol pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

17. Ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. určovalo dve podmienky, ktoré museli byť súčasne splnené, aby súd mohol vec prejednať v neprítomnosti účastníka alebo jeho zástupcu: riadne predvolanie účastníka (jeho zástupcu) a absencia žiadosti účastníka (jeho zástupcu) o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu. Z tohto predpokladu vychádzalo aj ustanovenie § 119 O.s.p., podľa ktorého pojednávanie sa mohlo odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak účastníkovi bránila určitá prekážka v účasti na pojednávaní, mal by z tohto dôvodu požiadať o odročenie pojednávania a oznámiť dôvod tejto žiadosti.

18. Všeobecne platilo (i platí), že účastník konania sa mohol (môže) dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí (§ 24 ods. 1 O.s.p.). Oprávnenie zvoliť si zástupcu je zaručené aj v ústavnej rovine (čl. 37 ods. 2 Listiny); jeho zmyslom je poskytnúť procesným právam a povinnostiam účastníka kvalifikovanú ochranu. Ak bol účastník konania zastúpený advokátom s plným procesným plnomocenstvom (§ 25 O.s.p.), jeho procesné práva a povinnosti vykonával v konaní jeho zástupca. Bez

ďalšieho zastúpením účastníka konania podľa § 24 O.s.p. účastník nebol pozbavený výkonu svojich procesných práv a povinností. Vzhľadom k tomu, že zástupca bol splnomocnený ku všetkým úkonom, ktoré mohol účastník v konaní urobiť (§ 28 ods. 2 veta druhá O.s.p.), nemohol byť v zásade účastník v prípade svojej neúčasti na pojednávaní na svojich procesných právach ukrátený. Ak sa zastúpený účastník domáhal svojho práva na prejednanie veci v jeho osobnej prítomnosti, nebolo možné mu toto právo uprieť.

19. Súd prvej inštancie danú vec prejednal a rozhodol na pojednávaní 11. júla 2013 bez prítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu. Z obsahu spisu je zrejmé, že vo veci bol vytýčený termín pojednávania pôvodne na deň 3. júla 2013, ktoré predvolanie na uvedené pojednávanie bolo právnomu zástupcovi žalobcu doručené dňa 30. mája 2013 (č. l. 147 spisu). Následne dňa 18. júna 2013 bol pôvodný termín 3. júl 2013 zrušený a nahradený termínom 11. júl 2013 z dôvodu školenia zákonného sudcu, predvolanie na termín 11. júla 2013 bolo doručené právnomu zástupcovi žalobcu 20. júna 2013 (č. l. 148). Žalobca podaním z 20. júna 2013, doručeným súdu prvej inštancie 20. júna 2013 požiadal o odročenie pojednávania, ktoré sa malo konať 3. júla 2013, z dôvodu čerpania dovolenky do 15. júla 2013, s dodatkom, že nesúhlasí s konaním v jeho neprítomnosti a žiadal o ospravedlnenie i jeho právneho zástupcu (č. l. 150). Žalobca a ani jeho právny zástupca sa na pojednávanie vytýčené na 11. júla 2013 neospravedlnili a ani nepožiadali o odročenie, preto súd prvej inštancie konal i rozhodol v ich neprítomnosti.

20. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca v žiadosti z 20. júna 2013 o odročenie pojednávania vytýčeného na deň 3. júla 2013 síce uvádza, že bude čerpať dovolenku do 15. júla 2013, avšak súd prvej inštancie zmenil termín pojednávania na deň 11. júla 2013 ešte dňa 18. júna 2013, teda pred doručením žiadosti o odročenie pojednávania 20. júna 2013. Žiadosť o odročenie pojednávania na novo určený termín 11. júla 2013 sa v spise nenachádza. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že dôvodnosť žiadosti o odročenie pojednávania posudzuje súd predovšetkým z hľadiska preukázania skutočnosti, z ktorej účastník vyvodzuje existenciu dôležitého dôvodu (v čase prvoinštanšného konania v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p.); pokiaľ uvedená skutočnosť nie je hodnoverne preukázaná, zostáva jeho žiadosť iba v rovine nepodložených tvrdení. Dôležitý dôvod v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. môže byť vyvodzovaný len zo skutočnosti, ktorá je vo vzťahu k prebiehajúcemu súdnemu konaniu a nariadenému pojednávaniu so zreteľom na všetky okolnosti vážna (svojou povahou znemožňujúca každému účastníkovi občianskeho súdneho konania za rovnakých okolností účasť na súdnom pojednávaní), súčasne ospravedlniteľná (všeobecne prijímaná ako odpustiteľná), nepredvídateľná (nepredvídaná alebo neočakávaná), neodvratiteľná (neumožňujúca účastníkovi prijať opatrenie prekonávajúce príčinu neúčasti na pojednávaní) a náhla (vzhľadom na časové súvislosti nedovoľujúca účastníkovi uskutočniť kroky vedúce k jeho účasti na pojednávaní), porovnaj napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 181/2008. Za takúto prekážku a dôležitý dôvod nemožno považovať čerpanie riadnej dovolenky žalobcom (R 10/1994).

21. V danom prípade absentovala žiadosť o odročenie pojednávania vytýčeného na deň 11. júla 2013 a žiadosť o odročenie pojednávania zrušeného termínu 3. júla 2013 bolo možné posudzovať len z aspektu tých skutočností, ktoré boli uvedené v žiadosti, ktorá však neobsahovala doklad preukazujúci čerpanie riadnej dovolenky. V danom prípade nie je rozhodujúce, že súd prvej inštancie sa nezaoberal žiadosťou o odročenie zrušeného (zmeneného) termínu pojednávania, nie je rozhodujúce, či vychádzal zo správnych a úplných (uvádzanej absencie žiadosti o odročenie pojednávania) okolností pri posudzovaní splnenia podmienok v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p., ani to, či sa touto okolnosťou výslovne zaoberal odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, ale len to (materiálne hľadisko), či uvedený postup zodpovedá § 101 ods. 2 O.s.p. Neospravedlnenú neúčasť žalobcu a jeho právneho zástupcu na pojednávaní dňa 11. júla 2013 z dôvodu čerpania dovolenky žalobcu nemožno považovať za dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania. Ak súd prvej inštancie za týchto okolností vec prejednal v neprítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu, neporušil tým žiadne procesné ustanovenia a neznemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z uvedeného je zrejmé, že nebol naplnený dovolateľom tvrdý dôvod prípustnosti podaného dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

22. Žalobca v dovolaní taktiež namieta, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (ako i rozhodnutie súdu prvej inštancie) je nepreskúmateľné a arbitrárne. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

23. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

24. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) sa v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

25. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

26. V danom prípade odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľov, že súdy nižšej inštancie svoje rozhodnutie neodôvodnili. Odvolací

súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozsudkom prvoinštančného súdu, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok, náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa.

27. K ďalšej dovolacej argumentácii žalobcu najvyšší súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy (O.s.p.) dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ani od 1. júla 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (viď. aj R 24/2017). Prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky upravuje ustanovenie § 421 CSP.

28. Na podklade vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné a preto ho podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol ako procesne neprípustné.

29. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.